

COMENTARI DE TEXT

➤ **Llig el següent text i respon a les preguntes que es mostren a continuació:**

El present apartat té com a objectiu principal situar el lector en la temàtica de currículum ocult (CO) i la seua relació amb el món de l'ensenyament de l'activitat física i l'esport i, més concretament, amb l'educació física. Per això s'ha dividit l'apartat en tres seccions: "El currículum ocult", "Currículum ocult i ideologia" i "El currículum ocult a l'educació física".

El currículum ocult

Tot i que la locució "currículum ocult" apareix per primera vegada en la publicació de Jackson (1968) *Life in Classrooms*, referint-se al conjunt de rutines i a la manera d'organitzar-se que hi ha a les escoles i que transmeten de manera implícita unes idees als alumnes, set anys abans, el sociòleg Durkheim (1961) ja va fer-hi referència en la seua obra *Moral education*. L'autor hi assenyala la debilitació progressiva de la moral religiosa com a força comuna que ha homogeneïtzat i mantingut l'ordre social, així com l'organització de les nostres idees, els nostres sentiments i els nostres valors, i presenta la moral laica com a força de control social i referent per a una vida civilitzada, deixant de banda la concepció de la moral com a conjunt de normes opressores i limitadores de les llibertats humanes en la societat.

D'acord amb això, el procés pel qual es desvincula la moral de la religió resulta una tasca àrdua i complicada, ja que diverses realitats morals queden deslligades de creences religioses que les venien abonant al llarg del temps. En aquest sentit, s'apunta la necessitat d'establir un procés de racionalització de la moral i es destaca la necessitat de dotar-la de sentit. Per a això, l'escola es situa com l'element ideal des del qual intentar transmetre la cultura de la moral i, per tant, les reflexions de l'autor es centren en l'abordatge de treballar sobre models de ensenyament que puguin propiciar-ne la implantació, destacant la figura del professorat com a transmissor de valors.

Durkheim subratlla la rellevància d'abordar l'adquisició de capacitats morals des de la infància i insisteix en la importància d'aquesta etapa per començar a forjar la personalitat moral dels escolars. Amb això, posa de manifest que l'educació que reben els nens no es pot regular únicament a través de conceptes purament acadèmics.

D'altra banda, matisa que el sistema educatiu tradicional oculta certes influències de tipus moral i naturalesa intrínseca que generarien un aprenentatge en l'alumnat que aniria més enllà del que pròpiament estableix el currículum oficial o els llibres de text del professorat. En relació amb això, estableix tres elements de moralitat que podrien influenciar-los. Assenyala l'esperit de disciplina com una autoritat necessària en l'educació. El professor ha de tenir autoritat per imposar i transmetre una moral que serà acceptada i interioritzada pels alumnes a través de les paraules i l'exemple. En segon lloc, la pertinença a un grup, que mostra el fi col·lectiu de la moral. Emfatitza que la convivència, tant a la classe com a la família, necessita d'un codi moral compartit entre els individus que la conformen.

Finalment, autonomia com a element que, d'acord amb una filosofia kantiana, determinaria l'assumpció d'una moralitat en les normes que limiten les nostres accions a partir d'un exercici de llibertat per part de l'individu.

Aquests elements exposats per Durkheim suposen el preàmbul de les investigacions que posteriorment durà a terme Jackson fins a la constitució del terme CO. En Jackson (1968) es realitza un estudi sobre el sistema educatiu des d'un prisma antropològic. L'autor va ser pioner a investigar i publicar el que succeeix a l'interior de les aules escolars de manera etnogràfica i va centrar la seua investigació únicament en el món escolar. Continua algunes de les reflexions de Durkheim, però sobretot la idea que l'escola no és simplement una institució transmissora de coneixements curriculars, i per tant va establir una clara distinció entre currículum oficial o explícit i CO o implícit. El currículum oficial és un terme amb el qual estem familiaritzats, és conegut per tots i defineix els continguts, objectius i competències que han d'assolir els alumnes.

D'altra banda, segons Jackson el CO el conformarien un conjunt de rutines i pràctiques plenes de significat que es donen com a norma general a les escoles, però que solen passar desapercebudes per alumnes i professors. L'obra de Jackson explica els resultats dels seus estudis etnogràfics i qualitatius en l'interior de les aules, posant de manifest la invisibilitat de molts aspectes de la vida quotidiana dels alumnes i mestres, reflexionant per sobre de les exigències acadèmiques i conductuals del currículum oficial i buscant significats latents en els mateixos. A més, presenta altres elements considerats fonamentals dins d'aquestes pràctiques i rutines ocultes, com la quantitat d'alumnes a l'aula, la conseqüent manca de recursos per a tothom, l'elogi com a premi a determinades conductes o la desigualtat de poder entre professor i alumne. D'acord amb l'esmentat autor, aquests tres elements influïrien en la conducta i l'adquisició d'actituds i valors en els alumnes. Els mateixos han sigut reconeguts com a elements de vital importància en treballs posteriors. Com es podrà comprovar més endavant, van ser tinguts en compte com a conceptes clau per altres rellevants estudiosos, com per exemple la professora Linda Bain, en l'àmbit específic de l'EF.

Si bé és cert que els estudis de Jackson tenen el mèrit de considerar com a únic objecte d'estudi la vida escolar, altres autors com Apple (1979) o Bain (1985) postulen que el seu estudi no valora suficientment els efectes i la contribució que aquests elements aporten a les estructures socials i culturals establertes. El treball de Jackson, en efecte, es limita a contemplar la vida col·legial i tot i que troba certes correspondències amb el sistema de producció típic de les societats capitalistes, suposen breus comentaris, majoritàriament allunyats de les conclusions que extreu, i que no van més enllà de la institució educativa.

Certament, l'esmentat terme no haguera donat lloc a tantes obres i investigacions si no hagués estat entès per alguns investigadors com un element amb una projecció i una influència notòries fora de la pròpia institució educativa. Arribats a aquest punt, és impossible entendre el CO sense l'apreciació del mateix des de les seues connotacions ideològiques.

Currículum ocult i ideologia

Probablement, les primeres relacions que s'estableixen científicament entre el terme CO i ideologia es deuen a la coincidència en el temps de l'encunyació i la popularització

d'aquesta locució amb la imminent proliferació d'un corrent pròxim a la sociologia marxista, canalitzada en les anomenades teories de la reproducció.

Aquestes teories educatives raonaven que l'escola no brinda les mateixes oportunitats a tots els seus beneficiaris, contribuint així al ple desenvolupament personal de l'individu, com afirmaven els teòrics més liberals. Les teories de la reproducció atribueixen a la institució educativa un paper perpetuador de la ideologia dominant en la societat i per tant de l'estructura social vigent.

La primera d'aquestes teories és la d'Althusser (1969). En la seua obra, l'autor atribueix a l'escola aquest rol perpetuador de les relacions de producció capitalistes. I encara que no es refereix explícitament al CO, de manera potser inconscient el defineix quan parla "d'habilitats recobertes per la ideologia dominant". Ell mateix descriu un panorama en què la institució educativa juga un paper purament distribuïdor, que serveix per a reproduir l'estructura de classes ja existent a la societat.

Tenint en compte l'encunyació del CO per part de Jackson (1968) i la teoria d'Althusser (1969) a la qual s'acaba de fer referència, Apple (1971) publica un estudi teòric el qual critica la forma en què es tracten els conflictes en els plans d'estudi de les escoles. Aquest important investigador del currículum escolar, asseverava que les aules podien conduir l'alumnat cap a una iniciativa política i una acceptació del conflicte social que en última instància contribuiria a mantenir l'actual distribució del poder social. En aquest sentit, responsabilitzava el CO, considerant-lo màxim exponent d'aquesta orientació cap al fals consens. Exemple d'això són Bowles i Gintis (1981). Aquests autors utilitzaven la dimensió política del CO com a eina per explicar la seua teoria de la correspondència, relacionant els sistemes educatiu i econòmic de la societat capitalista. En la mateixa línia, Anyon (1980) realitza un estudi empíric en què observa el funcionament intern en diferents contextos educatius (escoles de classe obrera, mitjana i elitista) i adverteix sobre l'existència d'un CO que influeix en les relacions que els alumnes de les diferents escoles desenvolupen cap a l'autoritat, el treball escolar i el capital d'acord amb la seua classe social. D'acord amb tot el que ha sigut exposat fins al moment, resulta pertinent incidir en la necessitat d'abordar el significat del terme CO a partir de la seua comprensió global i, per tant, tenint en compte la seua associació directa amb qüestions de tipus ideològic.

Apple (1979 i 1982) continua estudiant el fenomen del CO sota la influència de les teories de la reproducció. En aquest cas, l'autor va més enllà de la contextualització que ofereix Anyon (1980) i altres teòrics sobre aquesta matèria. Apple (1982) considera que els pares de les teories de la reproducció han concorregut les seues reflexions sobre les bases del materialisme històric marxista. Ell, sent un estudiós del currículum i un gran crític del sistema educatiu vigent, aprofundeix sobre els elements culturals i sobretot ideològics des d'una visió més global. Cal destacar la inspiració d'aquest autor en la idea gramsciana d'hegemonia. En la seua obra *Ideologia i currículum*, que ha reeditat diverses vegades des de 1979, argumenta, per exemple, que el CO transmet als alumnes no només una reproducció de les tendències socials culturals i econòmiques, sinó que aprofundeixen la ideologia transmesa a través del currículum (oficial i ocult). És un dels autors més influents a l'hora de relacionar l'hegemonia ideològica amb les vivències escolars.

Henry Giroux (1983), de la mateixa manera que Apple, també fa la seua aportació al concepte CO en la seua obra *Les teories de la reproducció i la resistència a la nova sociologia de l'educació: una anàlisi crítica*. Hi realitza una revisió de les obres dels autors més representatius de les teories de la reproducció (Althusser, Bowles, Gintis, Bordieu, etc.) i en critica alguns dels plantejaments.

Com hem pogut observar fins ara, el terme CO ha estat objecte d'estudi i reflexions per part de molts estudiosos des de la seua encunyació en 1967. De fet, són tantes les contribucions que haguera resultat gairebé impossible recollir-les totes. El major inconvenient d'aquesta realitat és, com assenyala Kirk (1990), que el CO s'ha convertit en una categoria d'anàlisi amplíssima, i sembla que comprèn tot el que l'alumne aprèn i que no està especificat en el programa oficial. Aquesta amplitud podria generar, i de fet genera, una deformació del concepte i la seua conseqüent pèrdua d'utilitat i frescor, que són algunes de les característiques que el fan tan atractiu.

Per aquest motiu, Dodds (1985) estableix una diferenciació entre aprenentatges implícits i elabora quatre categories de currículum. Al conjunt de tots aquests grups el denomina currículum funcional, i està constituït pels següents nivells o categories:

- a) Currículum explícit, que fa referència al currículum oficial. Comprèn els documents d'accés públic però també els programes elaborats a les escoles.
- b) Currículum encobert. Es correspon amb tot allò que no es troba en cap currículum oficial o elaborat en els centres però de què els professors són conscients en plenitud i que transmeten durant el desenvolupament del currículum oficial. És tot allò que els professors ensenyen conscientment però que no es troba en el currículum oficial.
- c) Currículum nul. Es refereix a tota aquella informació que podria donar-se perfectament i podria estar inclosa en el currículum oficial però que no ho està. Els motius de la seua supressió poden ser variats, no obstant allò omès té una gran rellevància, ja que influeix de manera directa en la forma d'entendre l'ensenyament i l'aprenentatge d'una assignatura com l'EF.
- d) El currículum ocult, finalment, comprèn tot el que de manera inconscient aprenen els alumnes en el procés d'ensenyament aprenentatge.

En paraules de l'autor, aquest currículum funcional no respon a la suma dels quatre nivells, sinó que aquests actuen com a elements independents que interaccionen entre ells, de vegades contradient-se o reforçant-se. És per aquest motiu que la diferenciació de Doods és aclaridora en certa manera, però perd la utilitat de limitar el CO en alguns casos.

Com s'ha pogut observar, la constitució del terme CO s'ha produït de manera progressiva a partir de les aportacions de diversos estudiosos de l'àmbit educatiu. Des de Jackson (1968), les investigacions sobre aquest terme s'han succeït en el temps en major o menor mesura fins a l'actualitat, assolint distints matisos i utilitats segons l'àmbit o l'objecte d'estudi de les investigacions.

Un dels camps en què el terme ha proliferat amb més èxit ha estat el de l'ensenyament de les ciències de la salut, la medicina o la infermeria. En aquest sentit, autors com Haffertu i Franks (1994) estudien el CO com a element a tenir en compte en la formació moral i la interiorització de valors i principis considerats desitjables per als futurs professionals (metges, infermers, etc.). En la mateixa línia, Lempp i Seale (2004)

descobreixen a través de l'estudi del CO a les facultats de Medicina de Regne Unit un ambient extremadament jeràrquic i comproven que els alumnes perceben els professors, influenciats pels estereotips de gènere tradicionals.

Per altra banda, alguns estudis més recents, han trobat en la identificació del CO escolar diferents aplicacions dignes de menció. És el cas de Cotton (2006), que presenta la dificultat per donar una visió neutral de certs continguts, el conflicte intern a què es veuen sotmesos en haver d'expressar les seues actituds de manera explícita o implícita davant temes que generen certa controvèrsia com les qüestions mediambientals.

Un altre dels objectes d'estudi que actualment suscita gran interès i preocupació en l'àmbit escolar i que segons alguns investigadors requereix de l'estudi del CO és l'assetjament escolar. Bibou-Nakou, Tsiantis, Assimopoulos, Chatzilambou i Giannakopoulou (2012) assenyalen que són aquestes pràctiques ocultes subjacents en les relacions socials en el centre escolar les que ajuden a entendre i localitzar possibles situacions d'assetjament.

Finalment, no podem concloure aquesta lleu revisió d'algunes obres sobre el CO sense citar Damla (2009). Aquesta autora proposa una comparació de les definicions del CO més rellevants des de Durkheim (1961) fins a Giroux (1983). El seu propòsit es centra a contribuir a l'estudi del CO proposant una anàlisi qualitativa en què es determina que l'hegemonia i el procés de sociabilització dels alumnes son les principals preocupacions dels seus estudiosos.

Per últim, i una vegada mostrada l'amplitud i la quantitat de currículums encoberts que es poden conceptualitzar dins del terme CO, es proposa la definició de Sambell i McDowell (1998, p. 391), per ser potser una de les menys excloents. El CO segons aquests autors seria "una metàfora apropiada per a descriure la natura ombrívola, mal definida i amorfa del que es troba implícit i contrasta amb les declaracions formals sobre els plans d'estudi i les característiques de la superfície de la interacció educativa".

Arribat aquest punt del text, es pot afirmar que s'ha fet una breu síntesi del terme CO des del seu naixement en 1967, passant per la seua posterior contextualització en diversos àmbits com l'econòmic i social i conclouent amb una breu presentació de la relació íntima que té per naturalesa amb la ideologia.

El currículum ocult i l'educació física

Després de definir el terme CO d'acord amb la seua concepció per part de contrastats teòrics de l'àmbit pedagògic, així com la gran influència que poden suposar en el desenvolupament d'experiències educatives, ens disposem a situar el terme en l'EF.

A partir de 1975, pocs anys després de la invenció del terme per part de Jackson (1968), trobem algunes de les primeres investigacions que tractaren el CO, encara que alguns autors no feren menció a la locució CO directament.

Tindall (1975), mitjançant mètodes observacionals, va estudiar el que succeïa durant un programa escolar de bàsquet en què participaven per una banda jugadors mormons i per

l'altra jugadors nadius americans. El mencionat autor va interpretar que la forma de jugar dels dos grups era diferent a causa dels distints valors que regien culturalment els uns i els altres. Tàcticament, els mormons jugaven d'una manera més col·lectiva, mentre que els nadius americans ho feien amb un estil més individualista. Amb això l'autor va concloure que l'ensenyament a l'esport està condicionat per les característiques socioculturals dels alumnes.

En una línia d'investigació similar, Wang (1977) va concloure que es donaven dos tipus de currículums en la mateixa classe d'EF i que a més a més es contradeien. Per una banda hi havia el currículum proposat pel professor, que es centrava en valors com la integració, la democràcia, la cooperació o la igualtat. L'altre era el que els estudiants revelaven, on es percebien conductes discriminatòries per diferències de gènere, raça, nivell d'habilitat, etc. Wang va matisar que la destresa física constituïa un valor molt apreciat entre els estudiants, i que, per tant, una educació en habilitats era la millor manera de combatre les conductes discriminatòries.

Griffin (1985) continuà els estudis sobre multiculturalitat en les aules quasi deu anys després, analitzant els efectes d'un programa d'EF multiracial. Va descobrir que als professors blancs i de classe mitjana els afectava negativament la diversitat cultural entre estudiants a l'hora de desenvolupar les seues classes amb normalitat. Les diferències conductuals que caracteritzaven les distintes races, cultures i gèneres i els conflictes generats per aquestes diferències, resultaven elements que escapaven als seus recursos docents.

Griffin (1983) assenyala també que aquests professors es consideraven a si mateixos els primers responsables d'aquests "fracassos" i no culpabilitzaven en cap cas al programa multiracial ideat per a contribuir a una millor convivència.

Altres estudis que han servit de base teòrica a investigacions sobre el CO en l'EF són les anàlisis de tall qualitatiu que va dur a terme Griffin (1983 i 1985) sobre els patrons de conducta en EF segons el gènere dels estudiants. Griffin (1983) observà durant tres mesos la participació de xiques i xics en les unitats de gimnàstica impartides dins de l'assignatura d'EF. Va concloure que cada estudiant s'involucrava en menor mesura i era més reticent a participar en les activitats socioculturalment associades al gènere contrari. En el cas dels xics, es va determinar que no es prenien d'una manera seriosa i no aprenien de forma eficaç disciplines com la barra fixa o el sòl. Les xiques, per la seua part, desistien ràpidament en l'intent de les tècniques i encara mostraven certa curiositat (absent en el cas dels xics) pels aparells socialment associats al terreny masculí com el poltre o les anelles. No tenien cap intenció de millorar o aprendre'n.

Uns anys més tard, Griffin (1985), utilitzant una metodologia similar, centra el seu estudi en les diferències conductuals entre els xics durant les classes d'EF. Les troballes de la seua investigació determinaren que generalitzar sobre els comportaments dels xics ocultava varies conductes discrepants de la tendència principal. De fet, plantejava la possibilitat que existiren més diferències entre els xics de les que existien entre xics i xiques a l'hora de participar en les activitats proposades. L'autor postula que són aquells xics que no mostraven uns atributs típicament considerats masculins, com la competitivitat, la força o l'agressivitat, els que eren realment víctimes dels rols de gènere socialment establerts.

Per altra banda, Kollen (1983) fou una investigadora que determinà mitjançant una sèrie d'estudis fenomenològics a diversos centres educatius la percepció que tenien els estudiants sobre l'assignatura d'EF. Els alumnes consideraven que les classes eren ineficaces a més d'humiliants. Es va deduir que aquesta era la causa per la qual la falta d'entusiasme i compromís caracteritzava les sessions. Kollen conclou que el referent de les classes d'EF es corresponia amb la figura de l'atleta masculí de caràcter competitiu, i que aquest fet no contribuïa a una integració de tots els estudiants en les activitats proposades, sinó que al contrari fragmentava al grup.

Veritablement, són molt nombroses les publicacions que tracten el CO a l'EF des de les primeres investigacions en 1975 fins a l'actualitat. Dins de la gran quantitat de treballs sobre CO i EF que podem trobar en la literatura, hem seleccionat aquells que ens han paregut més rellevants i crucials per a l'estudi que ens ocupa, i que passem a exposar en aquesta última secció.

Podríem dir que hi ha una autora fonamental quan parlem de CO i EF: Linda Bain. La seua activitat científica en aquesta àrea de coneixement va suposar la concreció d'unes vies d'investigació que han servit de referència a molts autors i autores posteriors en l'estudi del CO a l'EF.

En un primer moment, Bain (1975), recolzant-se en Dreeben (1968), Apple (1973) i Jackson (1968) entre altres, va centrar l'estudi del CO en uns valors personals que segons ella tenien rellevància a l'aula d'EF. Entre ells trobem l'autonomia, la privacitat, l'ordre, l'especificitat i l'assoliment d'un rendiment òptim. D'altra banda, en el mateix text va determinar uns factors que influïen el CO, entre els quals destaquen el comportament del professor (les seues prioritats, valoracions, etc.) i els procediments i regulacions de la mateixa institució educativa. Però no serà fins a l'elaboració de treballs posteriors, quan Bain (1985) comença a entendre l'escola, i en concret l'EF, com a element de reproducció social.

Arran d'aquesta nova perspectiva, Bain (1985) corregeix les seues primeres investigacions, i assevera que el CO no es pot estudiar sense entendre les estructures socioculturals que es donen a les escoles i analitzar les seues relacions amb l'estructura de la societat adulta. Amb això trenca amb la línia que estaven seguint els seus estudis, més antics i afirma que l'objectiu fonamental de l'estudi del CO no és a soles entendre l'experiència escolar (escolarització), sinó comprendre la relació que hi ha entre l'escolarització i la societat. En aquesta línia, Bain (1985) elabora un treball de revisió i reestructuració d'estudis anteriors (inclosos els seus) i divisa les principals línies d'investigació, convertint-se en una autora de referència per a les següents generacions d'estudiosos de l'afer. Aquestes línies d'investigació són tres: el gènere, la raça i la classe social. A més a més Bain suggereix que no es deuen analitzar de forma separada sinó que els tres elements del CO interactuen els uns amb els altres. Aquesta idea ha sigut evidenciada per autors posteriors que han estudiat de manera conjunta alguns dels tres aspectes a causa de la seua relació cultural. Aquest és el cas de Solmon i Lee (2008), Azzarito (2011), With-Nielsen i Pfister (2011) i Hill i Azzarito (2012), les publicacions dels quals investiguen el sexisme i el racisme conjuntament.

Podem afirmar que Bain (1985) va ser pionera en realitzar una anàlisi feminista del CO en l'EF. Ella va concloure que existien tres àrees a investigar dins d'aquest estudi. En primer lloc el marcat caràcter patriarcal del rendiment esportiu, que posa en relleu

només algunes diferències fisiològiques dels atletes segons el seu sexe, aquelles en què els homes puguen presentar avantatges respecte a les dones. La segona àrea serien les construccions socials de la imatge corporal dels atletes. L'autora assenyala que el tracte que reben les esportistes està més associat a la seua identitat sexual que a la seua identitat esportiva. Finalment, reconeix el domini per part dels homes de la vida pública i el de la dona de l'àmbit domèstic. Aquest dualisme es reforça en les classes d'EF. Sobre aquestes tres àrees de recerca determina que l'EF ha de reflexionar i desenvolupar noves idees que permeten donar resposta als problemes plantejats.

Cal remarcar que fou Bain (1985) la primera autora que va incloure explícitament el sexisme com un element del CO dins de l'assignatura d'EF, obrint així la via més estudiada i investigada dins del CO en l'EF, on destaquen els treballs de Thomson i Ennis (1997), Rønholt (2002), Hernández (2005), Devís, Fuentes i Sparkes (2005), Wedgwood (2005), Altmann, Ayoub i Franco (2011) i de Goodyear, Casey i Kirk (2014).

Per a concloure és necessari introduir l'estudi de Fernández-Balboa i Muros (2006) on presenten el "triumvirat hegemònic", concepte que assenyala tres elements clau (la ideologia, l'hàbit i el discurs) com a responsables de la realitat social vigent i l'estructura de poder jeràrquica imperant, relacionant-los amb l'esport i l'EF.

Dins de la ideologia, Fernández-Balboa i Muros (2006) introdueixen el concepte de racionalitat tecnocràtica. La racionalitat tecnocràtica és una ideologia que segons l'autor es dona en el procés d'ensenyament entre els professors d'EF i els seus alumnes. Aquesta ideologia limita la percepció i les possibilitats de l'alumnat, actuant sota paràmetres que tenen com a objectiu l'increment de la producció, la regulació de l'economia i el control de la societat. Això implica una reducció de l'ensenyament a les preguntes com i què deixant-ne de costat altres com per què i per a què. En aquest sentit, la tecnocràcia prioritza els fets objectius, els càlculs i les mesures abans que els valors ètics i els sentiments humans. D'aquesta manera, l'elitisme, la competició i l'individualisme seran elements que es transmeten mitjançant el CO, i per tant l'EF constitueix un factor que reproduceix les conductes discriminatòries per motius de nivell d'habilitat, com ja hem vist en investigacions més antigues (Kollen, 1983).

Un cop coneguts alguns dels estudis que han centrat el seu interès en l'abordatge del CO en l'àmbit de l'esport i més concretament de l'EF, resulta pertinent concretar algunes preguntes per al vostre treball.

➤ **Qüestions sobre el tema:**

- 1- Avui en classe hem explicat què és el currículum ocult i la importància que siga contemplat per part dels professionals de les Ciències de l'Activitat Física i l'Esport en les seues intervencions. Què penseu sobre aquest concepte? Penseu que és un element important i que ha de ser tingut en compte per part del professor en les seues classes? Resulta apropiat que el professor plantege qüestions de tipus ideològic en les seues classes?
- 2- És interessant trobar almenys dos estudis en què s'analitze aquest concepte per part del professor en les seues classes d'EF. A partir d'ací vos convida a extraure possibles recursos metodològics que podrien ser tinguts en compte per ell amb/per als seus alumnes.